

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32276>

Özet

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu (ÜBÖ-ÇE), çocuk ve ergenlerdeki üstbili?sel inançlar? ve süreçleri de?erlendirmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanm?? ve standardize edilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, bireylerin kendi dü?ünce süreçlerini nas?l alg?lad?klar?n?, yorumlad?klar?n? ve kontrol ettiklerini ölçmeyi hedefler. Metehan Irak taraf?ndan yürütülen bu standardizasyon çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü için de?erlendirmi? ve özellikle üstbili? ile kayg? ve obsesif-kompulsif belirtiler aras?ndaki ili?kiyi incelemi?tir. Yap?lan analizler, ÜBÖ-ÇE'nin Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, ÜBÖ-ÇE, Çocuk, Ergen, Kayg?, Obsesif-Kompulsif, Standardizasyon, Güvenirlik, Geçerlik

Yazarlar

Metehan Irak

Amaç

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun temel amacı, çocuk ve ergen popülasyonunda üstbili?sel i?levleri ve inançlar? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, bireylerin dü?ünme süreçleri hakk?ndaki dü?ünceleri (metakognisyon) belirleyerek, olumsuz dü?ünce kal?plar?n?n ve bili?sel kontrol stratejilerinin anla??lmas?na katkıda bulunur.

Ölçe?in Türkçe standardizasyonu, orijinal yap?yı koruyarak kültürel uyumu sa?lamayı ve klinik çal??malarda kullan?labilirli?ini art?rma? hedeflemi?tir. Çal??ma ayrıca, üstbili?sel inançlar?n ergenlerdeki obsesif-kompulsif belirtiler ve yayg?n kayg? düzeyleri ile nas?l bir ili?ki içinde oldu?unu ara?t?rma? amaçlam??tır.

Yap?

ÜBÖ-ÇE, bireyin bili?sel süreçlerini izleme, de?erlendirme ve düzenleme yetene?i olan üstbili? yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, genellikle pozitif ve negatif üstbili?sel inançlar gibi çe?itli alt boyutlar? içermektedir. Ölçek toplamda 4 alt faktörden olu?makta ve bu faktörler arac?l??yla bireyin bili?sel kontrol stratejileri, kontrol edilemezlik inançlar? ve kendine yönelik bili?sel fark?ndal??? de?erlendirilmektedir.

Bu yap?, bili?sel davran??ç? terapide ve psikopatolojinin anla??lmas?nda merkezi bir rol oynamaktadır. Üstbili?sel inançlar?n yüksekli?i, genellikle artm?? psikolojik s?k?nt? ve maladaptif ba?a ç?kma stratejileri ile ili?kilendirilmektedir.

Geçerlik

ÜBÖ-ÇE'nin geçerlik çal??malar? hem iç geçerli?i (iç tutarlılık) hem de yap? geçerli?ini kapsam??t?r. ?ç geçerli?i belirlemek amacıyla Cronbach Alfa korelasyon analizi kullanılm??t?r. Ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? .73 olarak hesaplanm??t?r, bu da kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığa işaret etmektedir. Ayrıca, ölçe?in tek numaralı maddelerden oluşan ilk yarıs? için .68 ve çift numaralı maddelerden oluşan ikinci yarıs? için .64 katsayılar? elde edilmiştir.

Yap? geçerli?ini de?erlendirmek için ise do?rulamalı faktör analizi (DFA) uygulanm??t?r. Hipotez edilen ilk modelin uyum indeksleri, modelin veriyle iyi bir uyum sergiledi?ini göstermiştir: Kök Ortalama Hataların Karelerinin Ortalaması (RMSEA) = .05; Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) = .89; ?yilik Uyum İndeksi (GFI) = .90; Düzeltilmiş ?yilik Uyum İndeksi (AGFI) = .88. Bu sonuçlar, ÜBÖ-ÇE'nin faktör yap?s?nın orijinal çal??madaki yapıyla aynı olduğunu doğrulamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, test-tekrar test güvenilirlik yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Test-tekrar test uygulamaları arasında üç haftalık bir zaman aralığında tekrarlanmıştır. Bu uygulamaya toplam 154 katılımcı (67 kız, 87 erkek) dahil edilmiştir.

Güvenirlik analizleri sonucunda, ölçek maddeleri arasındaki test-tekrar test korelasyon katsayıları .47 (ÜBÖ-ÇE9) ile .88 (ÜBÖ-ÇE7) arasında de?işen de?erler almıştır. Alt ölçekler için hesaplanan korelasyon katsayıları ise .76 ile .82 arasında bulunmuştur. Bu yüksek korelasyon de?erleri, ÜBÖ-ÇE'nin zaman içinde tutarlı ölçümler yapma yetene?ine sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun yap? geçerli?ini desteklemek amacıyla do?rulamalı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?nı doğrulamayı amaçlamıştır. Analizler, ölçe?in 4 alt faktörlü yap?s?nı desteklemiştir.

Elde edilen uyum indeksleri (RMSEA=.05, CFI=.89, GFI=.90, AGFI=.88), modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini ve ölçe?in faktör yap?s?nı orijinal ölçek çal??masıyla tutarlı olduğunu kanıtlamıştır. Bu sonuçlar, ölçe?in ölçtü?ü üstbili?sel yapıların Türk çocuk ve ergen popülasyonunda da geçerli olduğunu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme/Standardizasyon çalışması

Format: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Ergenler

Ya? Grubu: ?lkokul ve ortaokul ö?rencileri (Ergenlik dönemi dahil)

Popülasyon Detaylar?: Standardizasyon çal??mas?nda güvenilirlik için 154 kat?l?mc? (67 k?z, 87 erkek) kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1= kesinlikle kat?l?yorum - 4= kesinlikle kat?l?yorum) kullan?larak toplam 24 madde üzerinden de?erlendirme yap?lmaktad?r. Ölçek 4 alt faktöre sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?sel ?nançlar, Psikometri, Çocuk Psikolojisi, Ergenlik, Metakognisyon, Psikolojik Ölçek, Cronbach Alfa

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: metehan.irak@bahcesehir.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Metehan Irak

?zinler & Ücret ve Test Y?I?

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun standardizasyon çal??mas? 2012 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal makale ba?lant?s? burada yer almaktad?r: turkpsikiyatri.com

Ek olarak, ölçe?in PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

ustbilis-olcegi-cocuk-ve-ergen-formu-toad.pdf

Referanslar

Irak, M. (2012). Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formunun Türkçe standardizasyonu, kayg? ve obsesif-kompulsif belirtilerle ili?kisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 47-54.

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri sa?lanmam??t?r. Ölçek, 4 alt faktör ve toplam 24 maddeden olu?maktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM